

Uued teadusdoktorid

Kaili Anier

19. detsembril 2013 kaitses Kaili Anier arstiteaduskonna filosoofiadoktori (neuroteadused) väitekirja „The role of DNA methylation in the development of cocaine-induced behavioural sensitisation“ („DNA metüülimise roll kokaiini poolt põhjustatud käitumusliku sensitiseerimise kujunemises“). Tööd juhendasid vanemteadur Anti Kalda ja prof Aleksandr Žarkovski TÜ farmakoloogia osakonnast. Oponeeris dotsent Markus Mikael Forsberg Ida-Sooe Ülikoolist.

Ravimisõltuvus kujuneb välja järkjärgult ja sellega seotud neurobioloogilised muutused võivad jääda püsima ka pärast psühhotroopsete ainete tarvitamise lõppu. Kuna käitumuslikele sensitiseerimisele on iseloomulikud püsivad muutused katseloomade käitumises, siis arvatakse, et osaliselt on selle põhjuseks lühi- ja pikaajalised geeniekspressiooni muutused, mis mõjutavad närviimpulsi ülekannet, sünapside moodustumist ja närviringide funktsioneerimist. Töö eesmärk oli uurida DNA metüülimise rolli kokaiini põhjustatud käitumusliku sensitiseerimise kujunemises hiirtel ja rottidel.

Leiti, et kokaiini manustamine suurendas DNA metüültransferaaside ekspressiooni hiirte naalduvas tuumas; põhjustas markergeenide promotori piirkonnas nii DNA metüülimist kui ka demetüülimist ning DNMT inhibiitori manustamine pidurdas käitumusliku sensitiseerimise teket. Lisaks leiti, et keskkonnategurid, nagu varajases elueas kogutud stress, võivad DNA metüülimise kaudu soodustada ravimisõltuvuse kujunemist katseloomadel.

Anne Kleinberg

28. veebruaril 2014 kaitses Anne Kleinberg filosoofiadoktori (arstiteadus) väitekirja „Major depression in Estonia: prevalence, associated factors, and use of health services“ („Depressioon Eestis: levimus, seotud tegurid ja tervishoiuteenuste kasutamine“). Juhendajad olid prof Veiko Vasar ja dots Anu Aluoja TÜ psühhiaatriakliinikust. Oponendiks oli professor Raimo K. R. Salokangas Turu Ülikoolist.

Töö põhieesmärk oli määrata depressiooni levimus Eestis, uurida Eesti inimeste ja depressiooniga isikute seas depressiooni ja abi otsimise seoseid sotsiaal-majanduslike tegurite, terviseseisundi ning sotsiaalse toetusega. Depressiooni levimus Eesti rahvastikus on 5,6%. Madal sissetulek ja halb terviseseisund olid sotsiaal-majanduslikest ja terviseseisundi näitajatest kõige olulisemad depressiooniga seotud tegurid. Emotsionaalsete probleemide tõttu otsis 12 kuu jooksul abi 4,8% Eesti inimestest ja 34,1% depressiooniga isikutest. Depressiooniga isikute puhul sõltus abi otsimine kõige enam depressiooni raskusastmest ning nad kasutasid tervishoiuteenuseid kuni 3 korda enam kui mittedepressiivsed isikud. Depressiooni levimus Eestis on võrreldav varasemate levimusuuringutega. Enamik Eesti depressiooniga inimestest ei otsi emotsionaalsete probleemide korral abi. On alust arvata, et depressiooni aladiagnostika ja ebapiisav ravi põhjustavad tervishoiuteenuste mittesihhipärasest kasutamisest ja põhjendamatu kulutusi.

Triin Eglit

21. märtsil 2014 kaitses Triin Eglit filosoofiadoktori (arstiteadus) väitekirja „Obesity, impaired glucose regulation, metabolic syndrome and their associations with high-molecular-weight adiponectin levels“ („Rasvumine, glükoosiregulatsiooni häired, metaboolne sündroom ja nende seosed kõrgmolekulaarkaaluga adiponektiini tasemega“). Juhendajad olid prof Margus Lember TÜ sisekliinikust ja Tarvo Rajasalu. Tööd oponeeris prof Sirkka Keinänen-Kiukkaanniemi Oulu Ülikoolist.

Töö eesmärk oli hinnata rasvumise, glükoosiregulatsiooni häirete ja metaboolse sündroomi levimust Eesti täiskasvanud rahvastikus ning analüüsida kõrgmolekulaarkaaluga (KMK) adiponektiini taseme ja metaboolsete riskitegurite seoseid.

Rahvastikupõhine läbilõike-uuring tehti kolmes Eesti maakonnas. Rasvumise levimus Eesti täiskasvanuil (32%) oli oluliselt suurem kui varem hinnatud, kuid sarnanes hiljutistel uuringutel põhinevate vastavate näitajatega teistes Euroopa riikides. 26%-l Eesti täiskasvanud rahvastikust esines metaboolne sündroom ja 20%-l glükoosiregulatsiooni häire, sealhulgas 5%-l paastuglükoosi häire, 8%-l glükoositaluvuse häire ja 7%-l diabeet. Leiti pöördvõrdeline seos hüpodiponektineemia ja metaboolse sündroomi vahel ning see väljendus naistel tugevamini kui meestel. 12% rasvunudest olid metaboolset terved ja nende KMK adiponektiini tase oli sarnane normaalkaaluliste isikute KMK adiponektiini tasemega.